

**TOELICHTING BIJ HET RAADSVORSTEL EN – BESLUIT MET BETREKKING TOT DE
VASTSTELLING VAN DIVERSE VERORDENINGEN IN VERBAND MET DE
WET INVESTEREN IN JONGEREN**

1. BELANGRIJKSTE WIJZIGINGEN WIJ TEN OPZICHTE VAN DE WWB

1. De jongere vraagt niet langer een uitkering aan, maar doet een aanvraag voor een werkleeraanbod. Indien noodzakelijk wordt ambtshalve ook een inkomensvoorziening toegekend. Deze inkomensvoorziening heeft grotendeels dezelfde voorwaarden en kent normen net als in de WWB.
2. Het werkleeraanbod is, anders als een voorziening in de WWB, een afdwingbaar recht: het college is verplicht om jongeren die hiervoor in aanmerking komen – indien noodzakelijk meermalen achtereenvolgend – een werkleeraanbod te doen.
3. Een jongere heeft, uitzonderingen daargelaten, pas recht op een inkomensvoorziening als hij het werkleeraanbod accepteert. Indien een werkleeraanbod geen optie is vanwege in de persoon van de jongere gelegen of vanwege niet verwijtbare omstandigheden zijnerzijds, heeft een jongere in beginsel ook recht op een inkomensvoorziening.

2. KEUZE APARTE OF GECOMBINEERDE WIJ-WWB VERORDENINGEN

De vijf verordeningen die de gemeenteraad in het kader van de WIJ moet vaststellen betreffen dezelfde onderwerpen als die voor de WWB-verordeningen gelden. Dat roept de vraag op of die verordeningen aangepast kunnen worden, zodat ze tevens als WIJ-verordeningen kunnen gelden. Uit onderzoek blijkt dat dit niet voor alle verordeningen goed realiseerbaar is. Los van het meer principiële argument dat een verordening bij voorkeur de uitwerking van één wettelijke regeling bevat, zijn er ook enkele praktische knelpunten die daarbij een rol spelen.

Wij stellen u voor om aparte verordeningen voor de WIJ vast te stellen, met uitzondering van de verordening cliëntenparticipatie en de handavingsverordening. Hiermee wordt aangesloten bij het advies van de VNG.

Hieronder zijn per verordening aandachtspunten genoemd die de grond voor deze keuze vormen.

Verordening werkleeraanbod

In de verordening Werkleeraanbod wordt het gemeentelijk beleid vastgelegd over de inhoud van het werkleeraanbod dat onder voorwaarden aan jongeren dient te worden gedaan. De jongere moet uit de verordening kunnen afleiden welke voorzieningen het college kan inzetten om het doel, de duurzame arbeidsparticipatie, te bereiken. Tevens kan in de verordening worden bepaald voor welke doelgroepen welke voorzieningen bij voorrang kunnen worden ingezet. Voor de doelgroep van de Re-integratieverordening WWB, IOAW en IOAZ geldt dat het re-integratiebeleid in die verordening moet zijn vastgelegd. Het gaat daarbij om dezelfde onderwerpen als in de verordening Werkleeraanbod: welke voorzieningen zijn voor welke doelgroepen beschikbaar; welk beleid wordt gevoerd. Er kan daarom voor worden gekozen om het beleid met betrekking tot de inhoud van het werkleeraanbod op te nemen in de re-integratieverordening WWB, IOAW en IOAZ. Daarbij past wel de kanttekening, dat het mogelijk is dat niet alle voorzieningen die in de re-integratieverordening worden aangeboden ook voor jongeren beschikbaar zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor participatieplaatsen en voor vrijlating van inkomsten uit arbeid. Bovendien kan het zijn dat voor jongeren specifiek beleid wordt vastgesteld.

Voorts geldt dat de Re-integratieverordening WWB uitdrukking moet geven aan een evenwichtige benadering van de doelgroepen van de WWB (artikel 8, tweede lid, onderdeel a WWB), terwijl in de WIJ geldt dat jongeren een recht krijgen op een werkleeraanbod en

gemeenten de verplichting krijgen hen zo'n aanbod te doen. Het re-integratie-instrumentarium zal dus met voorrang aan jongeren ter beschikking moeten worden gesteld.

Ten slotte geldt dat in veel re-integratieverordeningen is vastgelegd dat het re-integratiebeleid door het college wordt vastgesteld. In de WIJ is dit een taak van de gemeenteraad, uitvoeringsbeleid uitgezonderd. Ombouw van de re-integratieverordening WWB zou daarom met de nodige zorgvuldigheid ter hand moeten worden genomen.

Hoewel een gecombineerde WWB-WIJ-verordening denkbaar is, kan het zijn dat gelet op de vormgeving van de re-integratieverordening én het specifieke karakter van het beleid over het werkleeraanbod het praktischer wordt geacht om een afzonderlijke WIJ-verordening vast te stellen.

Wij stellen u op grond van het bovenstaande voor om een aparte verordening WIJ werkleeraanbod vast te stellen. In de WIJ verordening worden de specifieke WIJ voorzieningen genoemd in artikel 8; onder lid I wordt een verwijzing gemaakt naar de re-integratieverordening WWB. Op die manier kan het huidige WWB re-integratiebeleid ook worden ingezet onder de vlag van de WIJ.

Toeslagenverordening WIJ

In de Toeslagenverordening wordt het gemeentelijk beleid vastgelegd met betrekking tot de toeslagen en verlagingen, die kunnen worden toegepast op de centraal geregelde normen die voor jongeren van 18 tot 27 jaar gelden. Praktische belemmering bij het ombouwen van de WWB-verordening is dat in die verordening de toeslagen en verlagingen gerelateerd worden aan de bijstandsnorm. Voor de toeslagen en verlagingen die op grond van de WIJ kunnen worden toegepast, is niet de bijstandsnorm maar zijn de normen, genoemd in de WIJ, het uitgangspunt.

In de WWB toeslagenverordening wordt veelvuldig verwezen naar de WWB. Het is op zichzelf denkbaar om ervoor te kiezen in de WWB-verordening voor de WIJ-toeslagen een verwijzing op te nemen naar de betreffende bepaling in de WIJ, maar dit komt de duidelijkheid niet ten goede. Het kan immers verwarrend zijn dat de ene keer naar de WWB en de andere keer naar de WIJ wordt verwezen. Alternatief kan zijn om een volledig nieuwe paragraaf aan de WWB-verordening toe te voegen, die betrekking heeft op de WIJ. Een separate WIJ-verordening is net zo praktisch, temeer omdat de WIJ een andere doelgroep betreft dan de WWB (27- versus 27+). Voor de WWB komt om die reden na afloop van de overgangperiode voor het zittende bestand de leeftijdsverlaging voor 21/22-jarigen te vervallen.

Ten slotte is de specifieke situatie die ontstaat als een jongere een bijstandsgerechtigde partner heeft, regeltechnische lastig.

Gelet op deze knelpunten stellen wij u voor te kiezen voor een aparte toeslagenverordening WIJ.

Maatregelverordening WIJ

Het gemeentelijk beleid met betrekking tot het verlagen van de inkomensvoorziening vanwege verwijtbare gedragingen, dient vastgelegd te worden in de Maatregelverordening WIJ. De reikwijdte van die verordening is echter beperkter van aard dan de Maatregelverordening WWB. Naast de, ook in de WWB omschreven verplichtingen als inlichtingen-, medewerkings- en identificatieplicht, zijn er ook specifieke verplichtingen voor de jongere, gekoppeld aan het werkleeraanbod.

Aan de bestaande Maatregelverordening WWB zou een hoofdstuk kunnen worden toegevoegd over schending van die specifieke verplichtingen. Voor andere onderdelen geldt dat deze weer niet van toepassing kunnen zijn, bijvoorbeeld een tekortschietend besef van verantwoordelijkheid, een maatregelgrond in de WWB maar niet in de WIJ.

In de WWB-verordening wordt uitvoerig verwezen naar de onderliggende WWB en WWB-begrippen (bijstandsnorm, algemene bijstand, de WWB, langdurigheidstoeslag etc.). Daarom

is de ombouw van de WWB-verordening naar een gecombineerde verordening een technische operatie die lastig is en de leesbaarheid en toegankelijkheid niet zal bevorderen.

Wij stellen u daarom voor een aparte WIJ-maatregelverordening vast te stellen.

Handhavingsverordening

In de huidige handhavingsverordening worden regels gesteld over de wijze waarop misbruik en oneigenlijk gebruik van de WWB wordt tegen gegaan. In de handhavingsverordening WIJ moet worden vastgelegd hoe wordt omgegaan met misbruik en oneigenlijk gebruik van het werkleeraanbod en de inkomensvoorziening.

Voor deze verordening geldt dat een combinatie met de handhavingsverordening WWB goed mogelijk is. Allereerst zal in de meeste gemeenten gelden dat het handhavingsbeleid voor jongeren en bijstandsgerechtigden niet of nauwelijks uiteen zal lopen. Het handhavingsinstrumentarium in het kader van de WWB is evenzeer toepasbaar in de WIJ.

Bovendien weegt het principiële bezwaar dat in een verordening niet meerdere wetten worden uitgewerkt in deze minder zwaar, nu aan de Handhavingsverordening voor de bijstandsgerechtigde en de jongere geen individuele rechten zijn te ontnemen, mede omdat een Handhavingsverordening doorgaans beperkt van omvang is.

Wij stellen u gelet op het bovenstaande voor om de bestaande Handhavingsverordening om te bouwen tot een gecombineerde verordening.

In de bestaande Handhavingsverordening Wormerland 2007 is in hoofdstuk 3 terugvordering en verhaal vastgelegd. Het beleid met betrekking tot terug- en invordering van de inkomensvoorziening in de WWB en de WIJ heeft niet in een verordening te worden vastgelegd. Dit is namelijk een taak van het college. Daarom wordt voorgesteld hoofdstuk 3 te schrappen en om de bestaande handhavingsverordening Wormerland 2007 in te trekken en de nieuwe WIJ-proof handhavingsverordening vast te stellen.

Verordening cliëntenparticipatie

De wetgever stelt dat er afspraken moeten komen over de wijze waarop jongeren of hun vertegenwoordigers worden betrokken bij de uitvoering van de WIJ. Dit is identiek aan de bepaling in de WWB, die ook stelt dat WWB-ers betrokken moeten worden bij de uitvoering van de wet. Landelijk wordt geadviseerd om de participatie in het kader van de WIJ aan te laten sluiten bij de reeds georganiseerde cliëntenparticipatie WWB. Wij stellen u het zelfde voor. De overwegingen hiervoor zijn:

- WWB en WIJ kennen veel overlap en raakvlakken;
- Het is eenvoudig te regelen en te realiseren;
- Het is efficiënt: één overleg in plaats van twee

Met de huidige Adviesraad sociale zaken Wormerland is dit besproken in de vergadering van 25 januari 2010; de Adviesraad adviseert positief hierover.

In het afdelingsplan 2010 is het actualiseren van de bestaande WWB verordeningen opgenomen. Omdat de huidige WWB verordening cliëntenparticipatie WIJ-proof gemaakt moet worden, is de actualisering van deze verordening nu uitgevoerd. Wij bieden u daarom deze geheel gewijzigde verordening in. De huidige verordening cliëntenparticipatie moet daarom ingetrokken worden.

3. KEUZES BINNEN DE APARTE WIJ-VERORDENINGEN

In de drie aparte WIJ verordeningen met betrekking tot het werkleeraanbod, afstemming en toeslagen kan een aantal keuzes worden gemaakt. Bij het maken van deze keuzes is ons uitgangspunt geweest de WIJ verordeningen te laten aansluiten op de bestaande WWB verordeningen. Dit vanuit de optiek om geen ongelijkheid te laten ontstaan.

Een keuze die wij willen toelichten, betreft de Toeslagenverordening:

Hierin is de schoolverlaterskorting toegepast. Dit houdt in dat jongeren die schoolverlater zijn en zich melden voor een werkleeraanbod, gedurende een half jaar een korting op de inkomensnorm van gehuwden krijgen van 20%. Door het toepassen van deze korting, ontvangen jongeren een inkomensvoorziening, die vergelijkbaar is met hun inkomen tijdens hun opleiding. Hiermee wordt beoogd dat jongeren in het eerste halfjaar niet in een betere financiële positie komen dan toen de jongere nog aangewezen was op studiefinanciering of op een tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten. Het college wil jongeren stimuleren tot het blijven volgen van regulier onderwijs dan wel tot het accepteren van werk. Overigens blijkt inmiddels in de praktijk dat jongeren langer op school blijven vanwege de verslechterde arbeidsmarkt.

In 2010 zullen de bestaande WWB re-integratieverordening, Afstemmings (maatregel)- en Toeslagenverordeningen worden geactualiseerd. Eventuele wijzigingen in de WWB-verordeningen, kunnen op dat moment worden doorgevoerd in de WIJ-verordeningen. Er is voor gekozen de WIJ-verordeningen toch nu ter vaststelling aan te bieden, gelet op de juridische risico's zonder WIJ-verordeningen. De overweging hiervoor is dat de wet WIJ 1 oktober 2009 in werking is getreden. Vanaf dat moment kunnen aanvragen om een werkleeraanbod ingediend worden. De verordeningen kunnen echter in werking treden de dag na bekendmaking van de vastgestelde verordeningen. Tot die datum zijn er geen gemeentelijke regels waaraan juridische consequenties zijn verbonden. Bij een eventueel bezwaar moet dan getoetst worden op basis van de wet.

Een tweede argument om de WIJ verordeningen, nu gebaseerd op de WWB-verordeningen, aan te bieden, is dat de eerste landelijke ervaringen met de WIJ en de uitvoering daarvan, erop wijzen dat een aantal wetswijzigingen zal worden doorgevoerd, die aanpassing van de WIJ verordeningen noodzakelijk zullen maken.

4. AANPASSING OVERIGE VERORDENINGEN EN BELEIDSREGELS

De Verordening langdurigheidstoelage en de gemeentelijke minima beleidsregels zullen ook aangepast moeten worden. Conform het VNG-advies zullen per 1 juli 2010 deze regelingen worden aangepast.

In de Verordening langdurigheidstoelage wordt op enkele onderdelen verwezen naar 'de toepasselijke bijstandsnorm'. Omdat er voor jongeren in de WIJ geen 'toepasselijke bijstandsnorm' bestaat, zal de bijstandsnorm die voor jongeren zou gelden als ze op grond van het overgangsrecht aanspraak op algemene bijstand hadden als de 'toepasselijke bijstandsnorm' worden aangemerkt.

Omdat de bijstandsnorm voor een 27-plusser en de zogenaamde WIJ-norm (norm plus toeslag minus verlaging in de WIJ) niet altijd even hoog zullen zijn (door de regeling in de WIJ én de gemeentelijke beleidsvrijheid) dient men daar in de uitvoering op bedacht te zijn. Vanaf 1 oktober 2010 is het referentiekader van de 'toepasselijke bijstandsnorm' echter verleden tijd en dient de verordening langdurigheidstoelage op dit punt aangepast te worden.

Dezelfde problematiek kan spelen waar in andere gemeentelijke regelingen aansluiting is gezocht met de toepasselijke bijstandsnorm. Dat kan zich bijvoorbeeld voordoen bij minimavoorzieningen (hulpfonds etc.), maar ook in de beleidsregels die worden gehanteerd voor bijzondere bijstand.

5. FINANCIËN

De invoering van de WIJ heeft geen directe financiële gevolgen voor de gemeente Wormerland. De doelgroep jongeren die voor de komst van de WIJ onder de WWB viel, valt nu onder de WIJ met dat verschil dat vanaf 1 oktober 2009 ook 16- en 17 jarigen een aanvraag voor een werkleeraanbod kunnen doen. De verwachting is echter dat dit geen grote aantallen zullen zijn, omdat de meesten van deze jongeren nog onder de kwalificatieplicht vallen en dus aangewezen zijn op het reguliere onderwijs. Bovendien komen zij niet in aanmerking voor een inkomensvoorziening van de gemeente.

De financieringsstromen voor de WIJ zijn identiek aan die van de WWB:

- het werkleeraanbod wordt gefinancierd uit het Participatiebudget (werkdeel)
- de inkomensvoorziening wordt gefinancierd uit het inkomensdeel van de WWB;
- de uitvoeringskosten worden gefinancierd uit het Gemeentefonds.

ADVISERING DOOR DE ADVIESRAAD

De concept-verordeningen zijn voorgelegd aan de Adviesraad in de vergadering van 25 januari 2010. De Adviesraad brengt advies uit op 8 februari 2010.

Wel heeft de Adviesraad positief geadviseerd over het onderbrengen van de WIJ in de zelfde Adviesraad.